

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea Instrucțiunilor cu privire la certificarea faptelor de stare civilă produse și consemnate în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender

I. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări

Prezentul proiect de Hotărâre a Guvernului a fost elaborat în vederea creării unui instrument util și eficace pentru garantarea drepturilor la respectarea vieții private și de familie (art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului), a dreptului la căsătorie (art. 12 CEDO) a persoanelor care se află în stânga Nistrului și municipiul Bender, precum și întru excluderea unor situații discriminatorii (art. 14 CEDO) în practică, care apăreau în privința acestor categorii de persoane.

Caracterul specific al situației acestor persoane este dat de faptul că ele solicită certificarea faptelor de stare civilă produse și/sau consemnate într-o regiune a Republicii Moldova asupra căreia autoritățile constituționale ale statului nu exercită un control efectiv, astfel încât orice măsuri și intervenții legislative legate de acest domeniu ridică problema asigurării unui echilibru între asigurarea drepturilor persoanelor din această regiune, pe de o parte, și asigurarea respectării prevederilor constituționale cu privire la suveranitatea statului, pe de alta.

În această situație sunt pertinente și constatările unor instituții/instanțe internaționale, cum ar fi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care într-un șir de hotărâri ale sale (în cauzele *Loizidou contra Turciei*; *Cipru contra Turciei*; *Ilașcu și alții contra Moldovei și Rusiei*) a abordat aspecte legate de jurisdicția statelor chemate la răspundere. Deosebit de pertinente sunt concluziile din ultima cauză enumerată, în care a fost implicată și Republica Moldova în calitate de pârât. Astfel, în cuprinsul acesteia, Curtea a admis faptul că responsabilitatea unui stat pentru cele petrecute pe teritoriul său poate fi restrânsă în circumstanțe extraordinare, atunci când statul este împiedicat să își exercite suveranitatea pe o parte a teritoriului său. Cu toate acestea, Curtea consideră că și în cazul în care un stat nu își poate exercita jurisdicția asupra unei părți a teritoriului, acesta rămâne responsabil pentru cele petrecute în acea zonă, în măsura în care există o pasivitate a sa, care poate fi

interpretată ca fiind o tolerare sau o acceptare a actelor unei autorități auto-proclamate. În final, Curtea a constatat că Moldova și-a încălcat obligațiile pozitive care decurg din aplicarea art. 1 a Convenției și poate fi ținută responsabilă pentru violările drepturilor fundamentale suferite de către reclamanți. Aceste obligații pozitive constau în luarea unor măsuri de ordin diplomatic, economic, juridic sau de alt gen, care îi stau în puteri și sunt în conformitate cu dreptul internațional, pentru a asigura reclamanților drepturile acestora garantate de Convenție.

Privite mai detaliat, obligațiile pozitive ale Republicii Moldova „*se referă atât la măsurile necesare pentru a restabili controlul său asupra teritoriului transnistrean, ca o exprimare a jurisdicției sale, cât și la măsurile de asigurare a respectării drepturilor reclamanților, inclusiv încercările de a asigura eliberarea lor. Obligația de a restabili controlul asupra Transnistriei presupune, pe de o parte, ca Republica Moldova să se abțină de la susținerea regimului separatist al „RMN” și, pe de altă parte, ca ea să întreprindă toate măsurile aflate la dispoziția sa de ordin politic, economic, juridic și de alt gen, pentru a restabili controlul său pe acest teritoriu.*”. Măsurile și acțiunile cele mai oportune în acest sens nu pot fi indicate de CtEDO, acestea rămânând la latitudinea statului vizat, însă un alt aspect important cu privire la care s-a pronunțat Curtea este necesar de reținut, și anume acel prin care s-a punctat că schimbarea strategiei de abordare a regimului separatist transnistrean, prin adoptarea unor măsuri de cooperare în domeniile poliției și securității, controlului traficului aerian, legăturilor telefonice și sportului (scopul cărora era de a îmbunătăți viața de zi cu zi a populației din Transnistria și de a face tot posibilul pentru a permite acestora să ducă o viață normală), nu reprezintă, în sine, o susținere a regimului transnistrean, ci vin să afirme voința Republicii Moldova de a restabili controlul asupra regiunii transnistrene. Considerentele care au fost fixate în cuprinsul hotărârii CtEDO în cauza Ilașcu și alții contra Moldovei și Rusiei, precum și politica guvernamentală națională pe marginea problematicei transnistrene au stat la baza soluțiilor consacrate în prezentul proiect de Instrucțiuni. Astfel, se consideră că pentru probarea unor fapte de stare civilă care au avut loc în localitățile din stînga Nistrului și mun. Bender nu se justifică aplicarea aceluiași cerințe ca și în restul cazurilor, fiind justificată și necesară aplicarea unor standarde mai joase, astfel încât să nu fie instituite cerințe insurmontabile sau care ar fi disproporționate cu circumstanțele și scopurile propuse.

Proiectul Hotărârii Guvernului a fost elaborat de Ministerul Justiției, care a conlucrat în acest sens cu Agenția Servicii Publice, fiind organizate ședințe de lucru

unde au fost analizate detaliat prevederile proiectului, dar și practica anterioară a organelor de stare civile naționale în legătură cu acest subiect. Inițierea proiectului s-a realizat în vederea executării prevederilor art. II din Legea nr. 310 din 22 decembrie 2017 privind completarea Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă. Astfel, prin intermediul acestui act legislativ, Legea privind actele de stare civilă a fost completată cu art. 13¹, în cuprinsul căruia a fost prevăzut că *„faptele de stare civilă produse și înregistrate în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender (Transnistria) pot fi certificate, prin eliberarea actelor de stare civilă de către autoritățile competente ale Republicii Moldova, în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova”*.

Prezentul proiect vine cu o reglementare detaliată a modului în care se va realiza certificarea faptelor de stare civilă produse și consemnate în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender, creând prin aceasta cadrul legal necesar pentru activitatea de certificare a acestor categorii de fapte juridice de către subdiviziunile specializate ale Agenției Servicii Publice.

II. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin intermediul proiectului se urmărește instituirea unui mecanism legal de certificare a faptelor de stare civilă care s-au produs și s-au consemnat în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender, mecanism care se va realiza în baza principiului supremației legii și a principiilor fundamentale de reglementare a relațiilor familiale consfințite de Codul familiei al Republicii Moldova.

Astfel, vor putea fi supuse certificării următoarele fapte de stare civilă produse în teritoriul sus-menționat: nașterea persoanei, decesul, adopția, stabilirea paternității, fapte de stare civilă, consemnate cu constituirea dosarelor de stare civilă de către structurile de stare civilă din stânga Nistrului și municipiul Bender (faptul nașterii și faptul decesului consemnate în procedura consemnării ulterioare; faptul schimbării numelui și/sau a prenumelui în documentele de stare civilă; modificarea, reconstituirea și anularea actelor de stare civilă).

Urmează a se preciza că certificarea faptelor de stare civilă care fac obiectul prezentei Instrucțiuni va putea fi realizată doar în condițiile în care producerea și consemnarea lor nu a avut loc cu încălcarea condițiilor similare celor prevăzute de legislația în domeniu a Republicii Moldova. În cazul în care acestea au fost încălcate sau dacă în scopul certificării faptelor de stare civilă au fost prezentate documente ce

nu au fost eliberate în stânga Nistrului și municipiul Bender sau care conțin date neveridice, certificarea faptelor este inadmisibilă.

Certificarea faptelor de stare civilă produse și consemnate în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender se va realiza în baza exemplarului II sau al copiilor eliberate de structurile de stare civilă din stânga Nistrului și municipiul Bender ale înscrisurilor de stare civilă. Prin noțiunea de „structuri de stare civilă din localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender” se va înțelege, exclusiv, primăriile (care au o competență limitată la următoarele fapte de stare civilă - naștere, deces și căsătorie) și serviciile de stare civilă (numite și „отделы ЗАГС” (отделы записи актов гражданского состояния)) din localitățile din regiunea transnistreană.

Alternativ acestor înscrisuri, faptele de naștere și deces produse și consemnate în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender vor putea fi înregistrate în registrele de stare civilă naționale și în baza certificatelor medicale constatatoare, eliberate de instituțiile medicale din această zonă. Astfel, se va institui o excepție de la formularul tipizat, unic pe întreg teritoriul țării, a certificatului medical constatator al nașterii/decesului aprobat de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în comun cu alte instituții responsabile. Excepția se impune a fi prevăzută din considerente superioare legate de protecția drepturilor omului, or, cetățeanului Republicii Moldova care locuiește în regiunea transnistreană nu i se poate imputa existența unor circumstanțe obiective, care exced posibilitățile acestuia de a le influența, și care au dus la imposibilitatea perfectării certificatului medical de model tipizat, astfel încât acesta să fie obligat să recurgă la recunoașterea faptului nașterii/decesului pe cale judecătorească (procedură ce implică o perioadă mai mare de timp pentru soluționare și care, implicit, nu presupune altă metodă de constatare a faptelor decât prin examinarea certificatelor medicale constatatoare a nașterii întocmite în regiunea transnistreană și a declarațiilor persoanelor).

Menționăm că faptele de stare civilă consemnate în stânga Nistrului și municipiul Bender vor putea fi certificate și în baza unor înscrisuri de stare civilă întocmite, modificate și reconstituite în temeiul constatărilor și încuviințărilor care se conțin în decizii cu caracter jurisdicțional, administrativ sau notarial, emise de structurile din localitățile transnistrene, or, primordială pentru certificarea acestor fapte de stare civilă este condiția ca ele să fi fost consemnate în înscrisuri de stare civilă de către structurile transnistrene **în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova** (așa cum prevede art. 13¹ din Legea nr. 100 din 26

aprilie 2001 privind actele de stare civilă), fiind irelevante în acest sens temeiurile consemnării faptelor date de către structurile transnistrene, sub rezerva respectării prevederilor art. 13¹ din Legea nr. 100 din 26 aprilie 2001.

Responsabili de prestarea serviciilor sus-menționate vor fi subdiviziunile specializate ale Agenției Servicii Publice, care vor fi asistate în exercitarea unora dintre atribuții de către Biroul politici de reintegrare (realizarea comunicărilor în scopul verificărilor de rigoare în vederea confirmării sau infirmării consemnării unor date și fapte de stare civilă în stânga Nistrului și municipiul Bender, precum și în cazul prezenței unor îndoieli cu privire la veridicitatea datelor prezentate de către solicitanți).

III. Fundamentarea economico-financiară

Proiectul nu necesită cheltuieli suplimentare din contul bugetului de stat.

IV. Modul de încorporare a proiectului în sistemul actelor normative

Odată cu intrarea în vigoare a prezentului proiect de Hotărâre a Guvernului nu va fi necesară modificarea altor acte normative.

V. Respectarea transparenței decizionale

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Hotărârii Guvernului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Secretar de stat

Nicolae EȘANU